

Naturvernforbundet

Molde

Molde 26.08.25

<https://dialog.molde.kommune.no/dialogue/MKO-92>

Planprogram for kommuneplanens arealdel

- De overordnede miljømålene er gode, men det blir vanskelig å nå disse dersom prioriteringen avgrenses til kun planlegging av boligareal og næringsareal.
- Selv om konsekvensutredningen kan gjøres med kunnskap som allerede eksisterer, må det likevel være viktig å synliggjøre der denne kan være mangelfull.
- Arealplanen bør gi retningslinjer for behandling av søknader om dispensasjoner og reguleringsplaner som ikke er i samsvar med en ny arealdel. Planprogrammet bør bestille dette.
- Der kunnskapen om større og verdifulle naturområder er konkret, bør de sikres ved bruk av for eksempel hensynssoner på arealkartet.
- Den tidligere vedtatte planen for sykkelveger i byen bør vurderes revidert og bygges inn i den nye arealplanen.
- Naturvernforbundet foreslår en utredning for å sikre de viktigste (blå-) grønnkorridorene i byen og tettstedene sammen med snarveger. Metodikken bør avklares gjennom planprogrammet.
- Vi vil rå til at kartlegging av grå areal blir vedtatt som et utredningsprosjekt.
- Vi tilrår bruk av arealstatistikk/arealregnskap.
- Kommunen må jobbe for å bli arealnøytral for å unngå nedbygging av nye områder. Gjenbruk og fortetting av allerede utbygde områder kan kompensere for natur som eventuelt må bygges ned.

- Vi ønsker bedre vern og forvaltning av Moldemarka som et tema for utredning.
- I samsvar med Naturvernforbundets tidligere innspill om Retiroskogen, ønsker vi at arealformålet blir revurdert, slik at det ikke kan nedbygges.
- Vi ønsker at planprogrammet gir retningslinjer for planleggingen av arealene langs sjø og vassdrag. Prinsippet i arealplanleggingen bør være at bygge- og anleggstiltak som ut fra sin bruksfunksjon ikke trenger sjøkontakt, bør bygges i vesentlig avstand fra sjøen.
- Alle må på banen i en tidlig medvirkningsfase uavhengig av sine roller og interesser i Moldesamfunnet. Vi ønsker et medvirkningsopplegg der også kommunestyret får en sentral rolle i den tidlige innspillfasen. Blant annet for å unngå innspill om nye utbygginger langt ute i saksprosessen. Lik behandling av alle innspill.

Innledning

Naturvernforbundet kommer i denne omgangen med en uttalelse til planprogrammet. Senere vil vi komme med mer konkrete innspill til arealdelen. Vi ber derfor om at det ferdig vedtatte planprogrammet blir oversendt, helst en stund før fristen for innspill til arealplanen går ut.

Det er positivt at rammen for prosessen er å planlegge arealene på en måte som reduserer behovet for ny infrastruktur og bruke ressursene på en smartere måte. Det samme gjelder målet om å hindre nedbygging av verdifull natur, landbruksjord, landskap og kulturmiljø, og verne om det biologiske mangfoldet, som blant annet villreinområdene, og ivareta naturlige karbonlagre.

Vi vil også trekke fram målet om å gjøre det enklere å reise kollektivt til og fra sentrum, lokalsenter og tettstedene. Det er også positivt å legge opp til attraktive og inkluderende boligområder og nærmiljø med tilgang til friluftsområder.

Vi merker oss at kommunen peker på behovet for harmonisering av arealdeler mellom ulike deler av (den nye) kommunen, samtidig som man er oppmerksom på at utfordringsbildet kan være noe ulikt. Vi ser for oss at planprogrammet er tenkt som oppskriften for arealdelen, og i den grad man er kjent med ulike utfordringer, bør dette speiles i planprogrammet. De overordnede miljømålene er gode, men det blir vanskelig å nå disse dersom kommunen avgrenser prioriteringen til kun planlegging av boligareal og næringsareal.

Planprogrammet er generelt lite konkret på hvilken kunnskap som finnes eller må bestilles for å oppfylle miljømålene, eller for den saks skyld også kravet til konsekvensutredninger. Generelt skal arealdelens konsekvensutredninger kunne gjøres med kunnskap som allerede eksisterer, men det er viktig å synliggjøre at denne kan være mangelfull. Derfor kan det av og til være nødvendig med ny kunnskap.

Et siste poeng innledningsvis, er også at arealplanen bør gi retningslinjer for behandling av søknader om dispensasjoner og av reguleringsplaner som ikke er i samsvar med en ny arealdel. Planprogrammet bør bestille dette.

Naturmangfold

Vi finner lite konkret i planprogrammet om hvordan naturmangfoldet er tenkt sikret i prosessen og arealplanen. Dersom kommunen hadde en plan for naturmangfoldet med en handlingsdel, hadde mye av grunnlaget vært på plass. Selv om det er behovet for nye nærings- og boligareal som vil bli prioritert, bør kommunen ha en overordnet strategi for å ta vare på naturmangfoldet. Kravene i §§ 8-12 i naturmangfoldloven kan være et aktuelt grunnlag for utredning.

I noen deler av kommunen er naturmangfoldet godt kartlagt og i andre er det vesentlige mangler. Dette sier planprogrammet ikke noe om. En vurdering av kunnskapsgrunnlaget bør følge utredningene, særlig med tanke på å synliggjøre hva som vil være nødvendige utgreiinger/eventuell risiko ved seinere detaljplanlegging.

Der kunnskapen om større, verdifulle naturområder er konkret bør de sikres ved bruk av for eksempel hensynssoner på arealkartet. Mindre areal av spesielt verdifull natur kan knyttes til temakart og med retningslinjer i planbestemmelsene.

Data om naturen er tilgjengelig i både Miljødirektoratet og Artsdatabanken sine kartdatabaser og sammenstilt med andre datasett i Gislink. Måten kunnskapen er tenkt brukt og fremstilt på i planen bør avklares i planprogrammet. (Både generell og spesiell metodebeskrivelse.)

Naturvernforbundet rår til å unngå utbygging i ikke minst myr- og i naturskogsområder. Nå har det kommet et kart som grovt viser naturskogen i landet.

Vi er ellers opptatt av gradienten fra lavland til høgfjell. Det er i de lavestliggende områdene naturmangfoldet er størst. En annen prioritering bør være å ta vare på mest mulig sammenhengende naturområder, og sikre korridorer mellom ulike områder som er viktige.

Der det er behov for ny kartlegging på grunn av utbyggingsforslag, må også konsekvensene for tilgrensende natur (influensområdet) inn i det samme kartleggingsprosjektet.

Det kan bli aktuelt for Naturvernforbundet med befaringer der det blir foreslått nye utbyggingsområder. For vår del vil det være en fordel at høringen av planen blir i vekstsesongen. Eventuelt at vi kan få signaler om nye utbyggingsområder i naturen før høringen.

Mobilitet og grønnstruktur i byen og tettstedene

Det er positivt at det vil bli lagt vekt på gode gang- og sykkelveiforbindelser spesielt i sentrum, lokalsenter og tettsteder og at snarveger også er nevnt.

For flere år siden ble det vedtatt en plan for sykkelveger i byen. Den bør finnes fram igjen, eventuelt revideres og bygges inn i den nye arealplanen.

Etter de nasjonale forventningene, er det et mål å planlegge en blågrønn infrastruktur med stier og turveger som sikrer naturverdier, hensyn til overvann og at det legges til rette for fysisk aktivitet og naturopplevelser for alle.

Vi foreslår en utredning for å sikre de viktigste (blå-)grønnkorridorene i byen og tettstedene. Metodikken bør avklares gjennom planprogrammet.

Naturvernforbundet har kartlagt 380 snarveger i byområdet. Flere av dem går i en etablert grønnstruktur. Den mest vanlige retningen i grønnkorridorene er nord-sør og med koblinger fra sjønært areal til Moldemarka og skogen bak Årølia.

Da kommunestyret i møte 17.03.22 godkjente temaplanen for idrett og fysisk aktivitet 2022-2026 ble dette vedtatt:

«Molde kommune følger opp kartleggingen gjort av Naturvernforbundet for strekningen Kringstad – Årø. Kartleggingen av snarveger bør omfatte hele kommunen og innarbeides i den årlige handlingsplanen og med oppfølging av konkrete prosjekt for merking og tilrettelegging av snarveger.»

Vi rår til at planprogrammet følger opp.

Arealstatistikk/arealregnskap

Naturvernforbundet er svært positiv til intensjonen om planvask, i samsvar med dagens mål om å bevare natur og redusere klimagassutslipp. I arealstatistikken bør også reservene i påbegynte utbyggingsområder, som for eksempel antallet ledige tomter i regulerte byggefelt, synliggjøres.

På departementet sine nettsider leser vi at bruk av arealregnskap er nyttig som en del av kunnskapsgrunnlaget for kommuneplanens arealdel. Et arealregnskap kan gi oversikt over planlagte endringer i arealdelen, og det kan vise hvilket utbyggingspotensial som ligger inne i eksisterende planer. Her viser vi til verktøy utviklet av fylkeskommunen, som er tilgjengelig også for Molde kommune.

Et annet forslag fra departementet er at det kan kartlegges og føres arealregnskap over for eksempel særlig karbonrike myrområder, viktige friluftsområder, skog, blågrønn struktur eller sammenhengende jordbruksarealer. Dette som et godt kunnskapsgrunnlag for å gjøre alternative vurderinger for omdisponering for å unngå tap og nedbygging av særlig verdifulle arealer.

Vi tilrår systematisk bruk av arealregnskap, og vi foreslår at kommunen må jobbe for å bli arealnøytral for å unngå nedbygging av nye områder. Gjenbruk og

fortetting av allerede utbygde områder eller ved å kompensere for natur som må bygges ned ved å gjenskape tilsvarende naturverdier andre steder, blir etter hvert lagt til grunn i flere og flere kommuner og bør ligge som et bærende prinsipp i Molde kommune sitt arbeid.

Grå areal

Grunnlaget for arealnøytralitet må være en oversikt over grå areal som enten kan brukes til utbygging eller restaureres til ny natur. Etter naturavtalen fra 2022 er det også et mål å reservere tapet av natur innen 2030. Det skal blant annet skje ved å restaurere minst 30 % ødelagte naturområder.

På departementet sine planleggingssider er temaet grå arealer tatt opp:

«Hvorfor er grå arealer viktig i planlegging?

Areal er en knapp ressurs og vi må i større grad fortette, transformere, gjenbruke og sambruke både arealer og bygninger. For å få dette til vil det være viktig å ha oversikt over arealene, bruken og mulighetene for ny bruk.

Med en oversikt over grå arealer vil man ha grunnlag for å vurdere mulighetene for ny bruk, økt bruk og gjenbruk og på den måten bidra til å gjøre arealbruken mer bærekraftig. Kunnskap om lokale forhold og mer kvalitative vurderinger av arealbruken bør supplere informasjonen fra arealdatasett om grå arealer.»

Vi vil rå til at kartlegging av grå areal blir vedtatt som et utredningsprosjekt.

Massedeponi

Det er bra at behovet for å sette av arealer til håndtering av overskuddsmasser vil bli vurdert i kommuneplanens arealdel. Kommunen må få stoppet bruken av de ulovlige og sørge for at det blir planlagt tilstrekkelig antall lovlige. Målet må likevel være at overskuddsmasser går inn i en sirkulærøkonomi.

Kommunal- og distriktsdepartementet har gitt ut en [rapport](#) med forslag til hvordan staten kan legge til rette for etablering av digitale markedsplasser for overskuddsmasser ulike steder i landet. Det opplyses at slike markedsplasser kan bidra til økt gjenbruk av overskuddsmasser fra bygge- og anleggsnæringen og mineralnæringen, i stedet for deponering. Markedsplassene kan sikre god utveksling av informasjon om tilgjengelige masser, og legge til rette for inngåelse av avtaler om gjenbruk av masser.

Dette er et tema som Naturvernforbundet har tatt opp med daglig leder for Romsdal interkommunalt politisk råd. Det er opplyst at det skjer en del både i Ålesundregionen og i byggebransjen i Romsdal.

Molde har gode forutsetninger til å takle denne utfordringen. Vi vil vise til kommunen sin rolle i de to prosjektene som startet i 2023 om sirkulærøkonomi i

praksis i ROR-kommunene og om sirkulære verdikjeder i byggebransjen med en ombrukssentral for Molde-regionen.

Moldemarka

I vår uttalelse til samfunnsplanen rådde vi til et bedre vern av Moldemarka. I kommentarene ble det vist til at temaet er mest aktuelt ved revisjon av kommuneplanens arealdel.

Den største utfordringen er flatehogst og erstatning av naturskogen med granfelt. Naturskogen med sin blanding av furu og lauvtrær, er positiv både for friluftslivet, landskapet og naturmangfoldet. Det er behov for at høy oppmerksomhet rettes mot den sørvendte skogslia like ovenfor byen, der naturskogen etter flatehogst plantes til med gran.

I markaplanen er det mange gode intensjoner og retningslinjer for en balansert avveining mellom skogsdrift og hensynet til natur, landskap og friluftsliv. Dessverre står skogeierne i dag stort sett fritt til å drifte skogen slik som de ønsker. Kommunen kan ikke bestemme størrelsen av hogstfelt på privat grunn, kreve en skånsom skogsdrift uten bruk av hogstmaskiner, nekte erstatning av naturskogen med granfelt eller hindre hogst i hekketida.

Hogsten langs Liavegen i fjor høst er et eksempel på moderne skogbruk sine utfordringer i en bymark. Det gjelder ikke bare naturkonsekvensene, men også konsekvensene for friluftslivet. Terrengskadene ble så store at stiene i årene etter hogsten kun er ren utvasket jord som vokser til med enten plantet gran eller annen tett vegetasjon.

Vi ønsker derfor bedre vern og forvaltning av Moldemarka som et tema for utredning. Flere kommuner i landet har lang erfaring med skogbruk og natur/friluftslivsområder i bymarker, som for eksempel Oslo og Trondheim. Disse kan kontaktes for råd.

Soner langs sjø og vassdrag

Vi ønsker at planprogrammet gir retningslinjer for planleggingen av arealene langs sjø og vassdrag ved for eksempel bruk av hensynsoner på arealkartet.

De nasjonale forventningene legger opp til at kommunene vurderer arealbruken i strandsonen langs sjøen og i og langs vassdrag i et helhetlig og langsiktig perspektiv, og tar særlige hensyn til naturmangfold, kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Prinsippet i arealplanleggingen bør være at bygge- og anleggstiltak som ut fra sin bruksfunksjon ikke trenger sjøkontakt, bør bygges i vesentlig avstand fra sjøen. Det er ingen planfaglig grunn til at verken boliger eller fritidshus bør bygges helt ned til sjøen. Alternative areal bør vurderes. Det samme bør gjelde arealplanleggingen langs vassdragene. Viktig i den sammenheng er også kravet i vannressursloven om å opprettholde kantvegetasjonen.

Ved godkjenningen av vannforvaltningsplanen for fylket la Miljø- og klimadepartementet vekt på at kommunene sin arealplanlegging er svært viktig for å nå målet om god tilstand i norsk vatn. Gjennom arealplanlegginga kan kommunene sette restriksjoner på arealbruken for å ivareta naturmiljøet i og langs vassdrag, innsjøer, fjorder og sjøområde.

I Naturvernforbundet har vi erfaring med å rydde langs sjø og vassdrag. En vesentlig del av avfallet på sjøen kommer fra aktiviteter på land. Dersom det blir godkjent færre byggeprosjekter i 100-meters beltet lang sjøen og langs vassdrag, ville avfallsmengden blitt mindre. En del havner på sjøen ved blant annet stormflo og flom i vassdragene eller som avfall fra byggeplasser ved sjøen. Etter hvert som havets nivå stiger på grunn av klimaendringene, vil også dette bidra til mer avfall på sjøen. En sone med vegetasjon langs sjøen er like så viktig som langs vassdragene. Sjøen må også beskyttes mot forurensning fra land som blant annet næringsstoffer.

Bygging i strandsonen øker belastningen på naturen over og under sjøoverflaten. Vi ønsker derfor at vern om strandområder og vassdrag blir et tema for utredning, og at resultatet blir klare retningslinjer i planbestemmelsene.

Retiro

I senere innspill til arealplanen vil vi foreslå endringer i godkjente arealplaner. Vi vil likevel allerede nå, i samsvar med Naturvernforbundets tidligere innspill om Retiro, be om at arealformålet i dette området blir revurdert, slik at det ikke kan nedbygges. Planleggingen kan også kobles til forslaget til en plan for oppvekst med forebyggende plan for 2025.2037. Jfr. begrunnelsen for å utvikle nærmiljø som fremmer helse og trivsel.

Konsekvensutredninger

Vi er enig i forslaget om at alle utbyggingsområder som ikke har tilstrekkelig KU blir utredet på lik linje med nye arealer og arealbruksendringer.

Ved utredninger vil vi rå til at Miljødirektoratet sin kartleggingsinstruks (NiN) blir brukt. Dette for å sikre et godt og relevant kunnskapsgrunnlag for konsekvensutredningen. Kommunen må ta ansvar for at den som kartlegger må også kunne dokumentere artskompetanse og rutiner for å legge artsdata inn i Artsdatabanken sin registreringsdatabase. (Artsobservasjoner). Konsekvensene for tilgrensende naturområder bør også med i konsekvensutredninger. Som for eksempel for skogen inn mot et byggefelt eller myr like ved på grunn av drenering utenfor et planlagt utbyggingsområde.

Medvirkning

Vi leser at det legges vekt på god medvirkning. Dette kan eventuelt utdypes ved en kommunikasjonsplan.

I planprogrammet er politisk medvirkning og en politisk sak om arealinnspill nevnt. Vårt inntrykk av arealpolitikken i kommunen er at det er mye som reelt sett blir bestemt av få politikere tidlig i planprosessene.

Naturvernforbundet ønsker et medvirkningsopplegg i arealplanen der alle i kommunestyret får en sentral rolle i også den tidlige innspillfasen. Dette vil være bra for naturen og bra for lokaldemokratiet. Som en frivillig organisasjon uten maktmidler er vi avhengig av et velfungerende lokaldemokrati.

Det er viktig å unngå at næringslivsaktører og andre med en sterk politisk innflytelse får komme med sine innspill og utbyggingsønsker etter at fristen for offentlig ettersyn av arealplanen har gått ut. Dette skaper ulikheter og svekker tilliten til demokratiet og reduserer det folkelige engasjement i arealsaker.

De negative konsekvensene av politiske innspill og utbyggingsønsker etter at fristene har gått ut er flere. Helheten i planforslaget svekkes, det blir ny høring og forsinkelser fram til nytt vedtak, det blir omkamper, rot og misforståelser, behov for nye konsekvensutredninger og ekstraarbeid for både planleggerne og andre i kommunen.

Alle må på banen i en tidlig fase uavhengig av sine roller og interesser i Moldesamfunnet. Arealplanlegging er ikke bare politikk. Det er også et krevende fagfelt kombinert med nasjonale og regionale forventninger.

Saksprosessen

Vi ønsker at dette brevet blir lagt ved saksdokumentene når innstillingen legges fram for de folkevalgte.

Vennlig hilsen

Naturvernforbundet i Molde

Leder: Kristin Glæstad Vonheim, Nybøvegen 10, 6410 Molde, telefon 93 68 56 10

E-post: molde@naturvernforbundet.no Naturvernforbundet i Molde er på Facebook og Instagram

Nettet: <https://naturvernforbundet.no/moreogromsdal/lokallag/molde/>

Org. nr. 919 666 846